

Anisòpters

Les grans libèl·lules: espiadimonis de fanal i tardorenc, emperador blau, espectre clar i passabarrancs

Espiadimonis de fanal (*Aeshna cyanea*). Mascle (1a): mida més gran, bandes antehumerals del tòrax amples i laterals del tòrax verdosos que el diferencia dels altres èsnids. Els apèndixs caudals superiors llargs acaben en una punxa girada cap a avall. Femella (1b): abdomen de fons marronós, amb el mateix patró de taques que el mascle, i els apèndixs llargs i plans.

Espiadimonis tardorenc (*Aeshna mixta*). Mascle (2a): l'èsnid més petit, però es pot confondre. Cal mirar les bandes antehumerals del tòrax reduïdes, és una mica menys blava que *A. affinis*, especialment al tòrax, lateral de color marró amb dues bandes grogues, triangle allargat tancat i groc a l'S2. Femella (2b): patró similar al mascle i apèndixs caudals superiors llargs.

Espectre clar (*Boyeria irene*). Espècie molt diferent a la resta, amb patró de color verd críptic i l'hàbit de volar sobre els cursos d'aigua buscant els racons ombrívols.

Aeshna, Anax, Boyeria i Cordulegaster

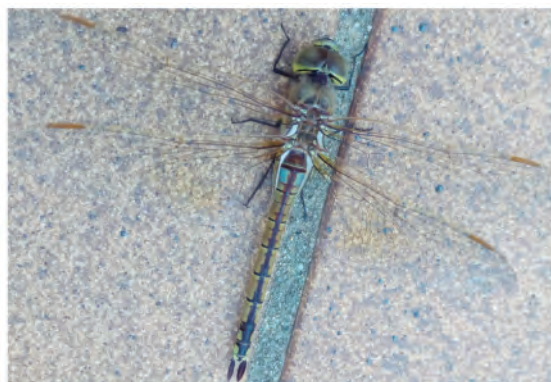
F. Èsnids i Cordulegàstrids

Emperador blau (*Anax imperator*). Mascle (3a): volant, destaca el característic abdomen encorbat, gairebé tot l'abdomen blau. Femella (3b): més verdosa.

Emperador menor (*Anax parthenope*). Mascle (4a): similar a l'emperador blau *A. imperator*, però només presenta de color blau els segments S2-S3 i volant, manté l'abdomen recte. Femella (4b): tòrax i abdomen marrons. No detectada de moment a l'àrea d'estudi.

Emperador divagant (*Anax ephippiger*). Similar a l'emperador menor *A. parthenope*, però més petita, el blau de l'S2 no estén pels costats i els ulls no són verds.

Passabarrancs (*Cordulegaster boltonii*). Espècie molt característica pel seu patró de coloració negra i groc i l'hàbit de sobrevolar cursos d'aigua amunt i avall.

Espiadimonis de fanal

Aeshna cyanea Müller, 1764

Femella

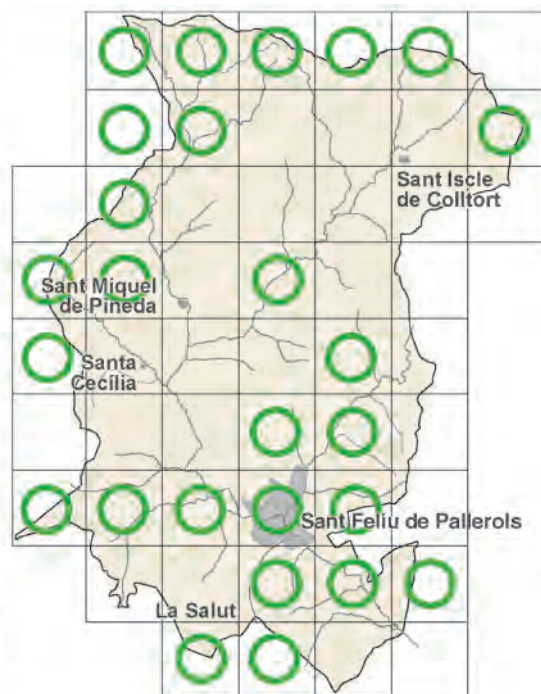
Mascle

Mascle: llarg 72-78 mm i ample 98-107 mm
Femella: llarg 69-73 mm i ample 100-105 mm

La més gran del gènere. Identificable fàcilment per la mida gran, les bandes antehumerals del tòrax amples i els laterals del tòrax verdosos. El mascle té els apèndixs caudals superiors llargs i acaben en una punxa girada cap a avall. La femella presenta l'abdomen de fons marronós amb el mateix patró de taques que el mascle, i els apèndixs llargs i plans.

Espècie que podem observar en tot tipus d'ambients, especialment els exemplars immadurs que es dispersen molt (ambients d'aigües estancades de parcs i jardins urbans i boscos) ja que poden recórrer grans distàncies, sovint al capvespre i atrets pels llums. La femella fa la posta en zones ombrívols i sense vegetació aquàtica, per tant, és una excepció dins dels odonats.

Al municipi la trobem per tot arreu.

g f m a m j **j a s** o n d

Les femelles presenten apèndixs caudals superiors plans mentre que els dels mascles acaben en punta girada cap a avall.

Femelles amb l'abdomen cilíndric i sense cintura estreta al segment S3, la de baix posant ous al terra en un marge humit.

Mascles amb diferent coloració però amb abdomen més estret al segment S3 i apèndixs caudals girats cap a baix.

Femella (a dalt) i mascle de perfil (a baix) on es veuen els apèndixs caudals superiors acabats en una punta girada cap a baix.

Espiadimonis tardorenc

Aeshna mixta Latreille, 1805

Femella

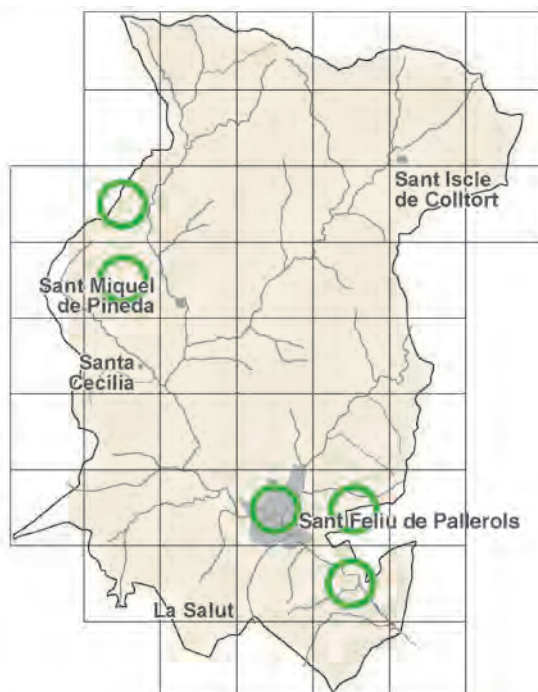
Mascle

Mascle: llarg 64-66 mm i ample 83-85 mm
Femella: llarg 64-64 mm i ample 86-86 mm

Mascle (3a): l'èsnid més petit, però encara es pot confondre. Té les bandes antehumeral del tòrax reduïdes, és una mica menys blava que *A. affinis*, especialment al tòrax. Té els laterals del tòrax de color marró amb dues bandes grogues, i un triangle allargat tancat i groc a l'S2. Femella: patró similar de color i apèndixs caudals superiors llargs.

Libèl·lula força mòbil a qui li agraden els hàbitats d'aigües estagnants o lleugerament corrents com basses, estanys, repeses i gorgues amb poblaments importants de balques a les vores, on poden concentrar-se nombrosos exemplars a la tardor.

Poc citada al municipi. Els exemplars joves marxen fora de les masses d'aigua al juny i no tornen fins a l'època reproductora, a la tardor.

g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Femella en repòs (a dalt) i mascle volant (a baix).

Mascles i una femella (dreta). S'observa el triangle allargat groc al segment S2, i la femella sense cintura marcada a l'S3.

Emperador blau

Anax imperator Leach, 1815

Femella

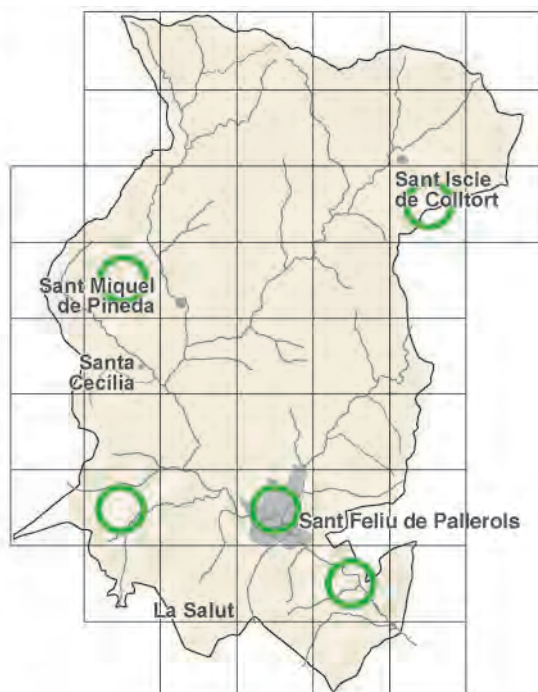
Mascle

Mascle: llarg 69-80 mm i ample 96-110 mm
Femella: llarg 70-80 mm i ample 97-110 mm

El mascle és fàcilment identificable, fins i tot a distància, quan vola amb el seu característic abdomen encorbat, i gairebé tot l'abdomen de color blau. La femella és més verdosa.

Viu tant en aigües quietes naturals com en artificials (basses de reg, parcs urbans) i en trams de rius amb corrent molt feble (represes). Prefereix ambients assolellats i amb un mínim de vegetació mig submergida on la femella insereix els ous.

La trobem dispersa pel municipi en aquests ambients i és habitual veure el mascle patrullant contínuament sobre la massa d'aigua, barallant-se amb altres mascles - també d'altres espècies - per dominar l'espai a l'espera de l'arribada de femelles.

g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Mascles vigilant els seus territoris. A distància, és fàcil identificar-lo quan vola per l'abdomen característicament encorbat.

Característica oviposició de la femella de l'espècie sobre vegetació surant.

Mascles volant i reposant. Es pot observar el contrast del verd del tòrax amb el blau de l'abdomen.

Masle (a dalt) identificable per l'abdomen blau amb la línia gruixuda negra longitudinal. Femella (a baix) i còpula (dreta).

Espectre clar

Boyeria irene Fonscolombe, 1838

Femella

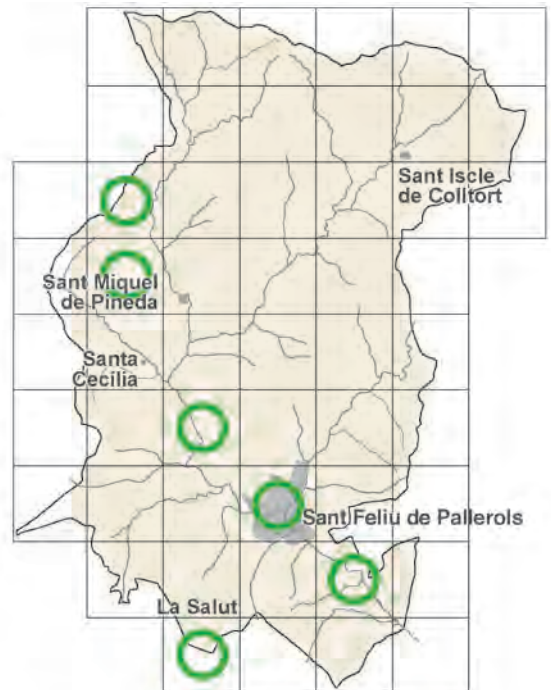
Masclle

Masclle: llarg 63-68 mm i ample 88-93 mm
Femella: llarg 67-70 mm i ample 88-94 mm

Masclle i femella molt similars, amb patró de color verd dominant força críptic. La femella normalment amb coloració més apagada i apèndixs més curts (forma *brachycerca*) (1) i sense aurícules al segment S2.

Libèl·lula molt exclusiva quant a ambients: aigües permanents amb corrents nets i ben oxigenades amb vegetació de ribera desenvolupada, amb ombra als marges i poblacions de briòfits als marges de l'aigua on dipositen els ous. És indicadora de la bona qualitat del medi fluvial perquè és molt sensible a les afectacions de l'hàbitat.

Molt freqüent al municipi; podem observar els mascles sols mentre patrullen amunt i avall als marges dels rius o rieres buscant menjar i esperant que apareguin les femelles.

g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Els mascles disposen d'una coloració una mica més brillant que les femelles i una taca final (S9-S10) verda.

Masclle: s'hi observa la presència d'aurícules a l'S2, amb funció auditiva, només present en els mascles. Femella (dreta).

Mascles inspeccionant els marges ombrívols dels rius en busca d'aliment i de les zones de posta de les femelles.

Passabarrancs comú

Cordulegaster boltonii Donovan, 1807

Femella

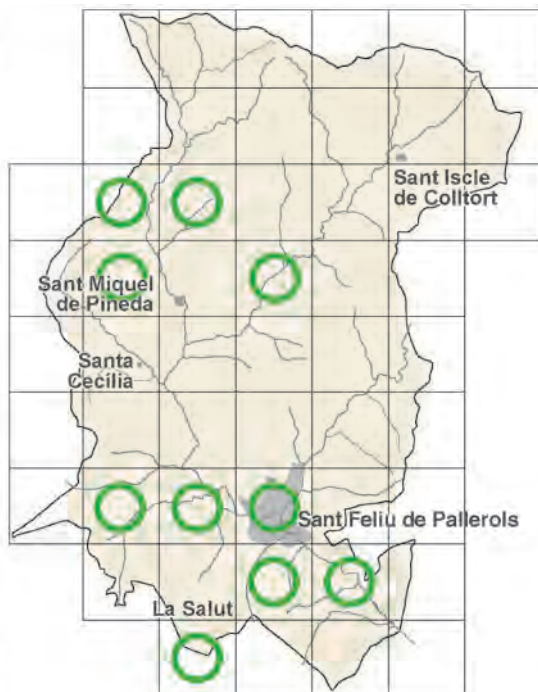
Masclle

Masclle: llarg 72-80 mm i ample 89-98 mm
Femella: llarg 82-82 mm i ample 98-98 mm

Espècie molt característica pel seu patró de coloració negra i groc i l'hàbit de sobrevolar cursos d'aigua amunt i avall. El masclle presenta uns apèndixs caudals superiors divergents, mentre que l'abdomen de la femella acaba en un ovipositor.

Espècie que habita les petites rieres, rierols i sèquies amb aigües corrents netes i ben oxigenades i permanents, i els boscos de ribera ben desenvolupats. Les larves poden viure en ambients aquàtics amb poc cabal semicolgades entre els sediments.

Al municipi no és rara i es pot observar sovint especialment al riu Brugent i afluents.

g f m a m j j a s o n d

Mascles mostrant els segments S7 i S8 eixamplats. A baix es poden observar els apèndixs caudals.

Masle (a dalt) i femella dipositant ous al riu, submergint-se repetidament (a baix). Exemplar acabat de sortir de l'exúvia (dreta).

Rodadits, tallanassos i esparvers d'aigua

Gomphus, *Onychogomphus* i *Oxygastra*

Tallanassos gros (*Onychogomphus uncatus*) (1). Molt similar a *O. forcipatus*. El vèrtex, al dors del tòrax, té dues bandes grogues que s'uneixen en M però no es toquen, queden separades per una franja negra central (1a). Els apèndixs caudals superiors són corbats i acabats en uns lòbuls, i l'inferior té una dent inclinada cap a l'abdomen (1b).

Tallanassos petit (*Onychogomphus forcipatus unguiculatus*) (2). Molt similar a *O. uncatus*. El vèrtex, al dors del tòrax, té dues bandes grogues que s'uneixen en M i es toquen, sense cap franja negra central (2a). Els apèndixs caudals superiors són corbats i acabats en punta, i l'inferior té una dent drete en tot cas inclinada cap al final (2b).

Rodadits de bassa (*Gomphus pulchellus*). Els mascles de *G. simillimus* tenen apèndixs superiors acabats en punta i no forcats com els *G. pulchellus* (3a). Els mascles d'*Onychogomphus* tenen apèndixs superiors llargs i corbats i els de les femelles són grocs, mentre que els de les femelles de *Gomphus*, com les *G. pulchellus* (3b), són negres.

Esparver d'aigua (*Oxygastra curtisii*) (4). Mascle i femella similars. Ulls d'un verd brillant molt característic. Color general verd metàl·lic amb ovals grocs en els S1-S7. Els darrers segments eixamplats, amb l'amplada màxima en el mascle a l'S8, i en la femella a l'S8-S9. Els apèndixs caudals superiors llargs i divergents en el mascle i més curts en la femella.

Rodadits de bassa

Gomphus pulchellus Selys, 1840

Femella

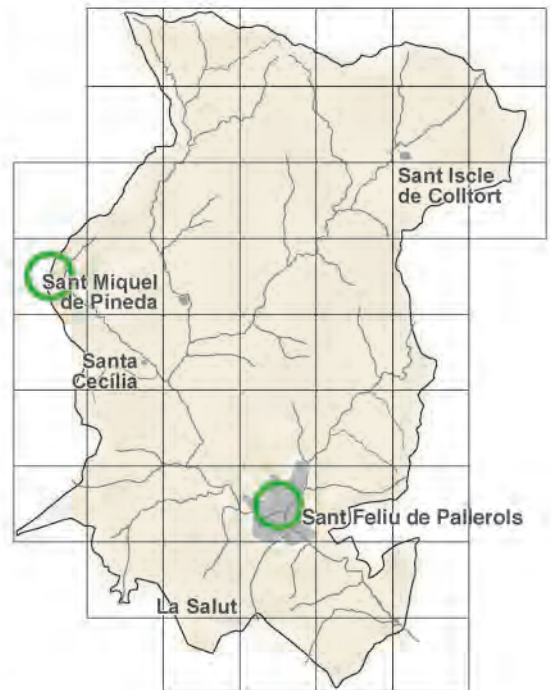
Mascle

Mascle: llarg 47-52 mm i ample 59-64 mm
Femella: llarg 39-48 mm i ample 60-65 mm

El mascle de *G. pulchellus* té apèndixs superiors forcats (1b) i no acabats en punta com *G. simillimus*. El mascle d'*Onychogomphus* té apèndixs superiors llargs i corbats i els de la femella són grocs, mentre que els de la femella de *Gomphus*, com les *G. pulchellus*, són negres (1a).

Pròpia d'ambients d'aigües corrents tranquil·les o estancades. Hi ha d'haver una bona superfície de vegetació aquàtica marginal on els mascles puguin descansar després de patrullar.

La podem trobar en espais oberts al voltant o una mica distants del curs fluvial del municipi, on generalment s'aparellen.

g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Espècie molt més difícil de detectar . La seva activitat, i les còpules en general, es desenvolupen en espais oberts (mascles).

Femella (a dalt) i mascle (a baix) amb els apèndixs caudals superiors clarament divergents. Exemplar tendre (dreta).

Tallanassos petit

Onychogomphus forcipatus subsp. *unguiculatus* Vander Linden, 1823

Femella

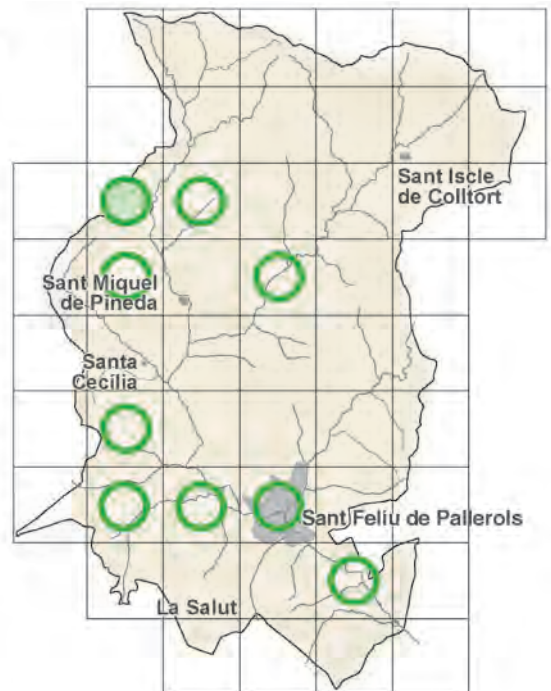
Mascle

Mascle: llarg 47-52 mm i ample 56-64 mm
Femella: llarg 43-47 mm i ample 60-65 mm

Molt similar a *O. uncatatus*. El vèrtex, al dors del tòrax, té dues bandes grogues que s'uneixen en M i es toquen, sense cap franja negra central. Els apèndixs caudals superiors són corbats i acabats en punta i l'inferior té una dent dreta, en tot cas inclinada cap al final.

Gairebé mai es veuen en aigües estancades perquè sol habitar en aigües corrents ben oxigenades dels rius i rieres amb roques i codolars exposats, on sovint para. També la podem trobar aturada en camins lluny de l'aigua.

Libèl·lula molt present i freqüent al municipi.

g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Mascles amb els apèndix abdominals llargs en forma de pinces i en postura d'aguait sobre còdols o roques destacades del riu.

Mascles mostrant disseny característic a la part superior anterior del tòrax i els ulls ben separats.

Mascles mostrant disseny característic del tòrax i l'abdomen molt més dominat pel groc que pel negre.

Tallanassos gros

Onychogomphus uncatus Charpentier, 1840

Femella

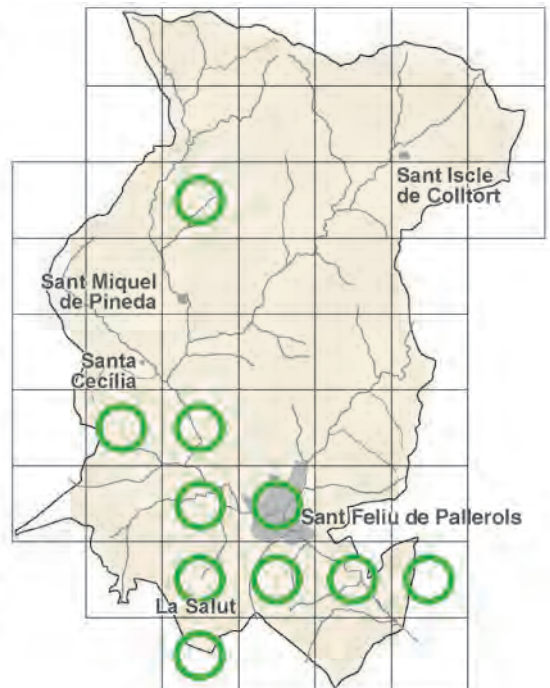
Masclle

Masclle: llarg 47-53 mm i ample 59-67 mm
Femella: llarg 45-48 mm i ample 62-64 mm

Molt similar a *O. forcipatus*. El vèrtex, al dors del tòrax, té dues bandes grogues que s'uneixen en M però no es toquen, queden separades per una franja negra central. Els apèndixs caudals superiors són corbats i acabats en uns lòbuls, i l'inferior té una dent inclinada cap a l'abdomen.

Viu en ambients molt similars als d'*O. forcipatus*, amb qui pot arribar a compartir hàbitat, encara que tendeix a veure's en rieres més petites amb aigües més netes, de més bona qualitat i amb ribes ben vegetades i escassa presència de plantes surants.

Espècie que podem trobar freqüentment al municipi.

g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Mascles mostrant disseny característic del tòrax, i l'abdomen molt més dominat pel negre que pel groc.

Mascles parats, mostrant el color turquesa dels ulls i els llargs pterostigmes negres.

Els mascles són foça curiosos i sovint s'acosten als còdols més propers.

Esparver d'aigua

Oxygastra curtisii Dale, 1834

Femella

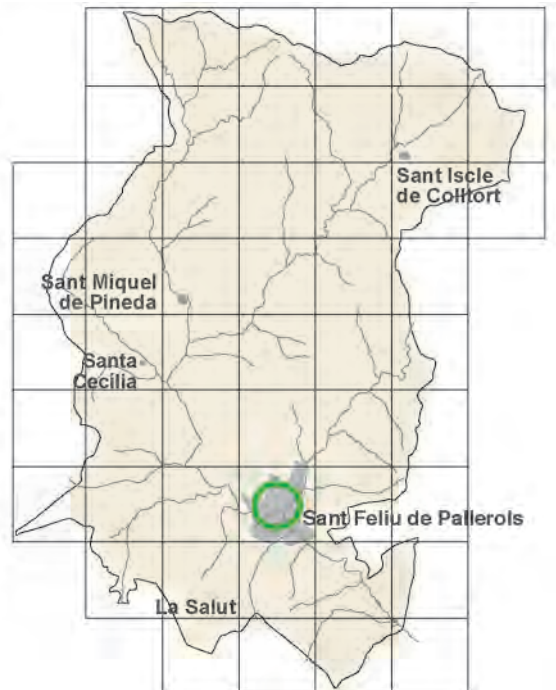
Masclle

Masclle: llarg 47-50 mm i ample 62-64 mm
Femella: llarg 48-50 mm i ample 65-66 mm

Masclle i femella similars. Ulls d'un verd brillant molt característic. Color general verd metàl·lic amb ovals grocs en els S1-S7. Els darrers segments eixamplats, amb l'amplada màxima a l'S8 en el masclle, i a l'S8-S9 en la femella. Els apèndixs caudals superiors són llargs i divergents en el masclle i més curts en la femella.

És una libèl·lula pròpia d'ambients d'aigües corrents poc eutrofitzades amb vegetació de ribera abundant, especialment trams de riu amb bosc de ribera, herbassars humits i repeses. També la podem trobar lluny de l'aigua on normalment s'aparellen. Detectada al tram sud del riu Brugent on el seu hàbitat és present.

Espècie sensible a la qualitat de l'hàbitat i de les aigües. Està protegida a Europa i Catalunya.

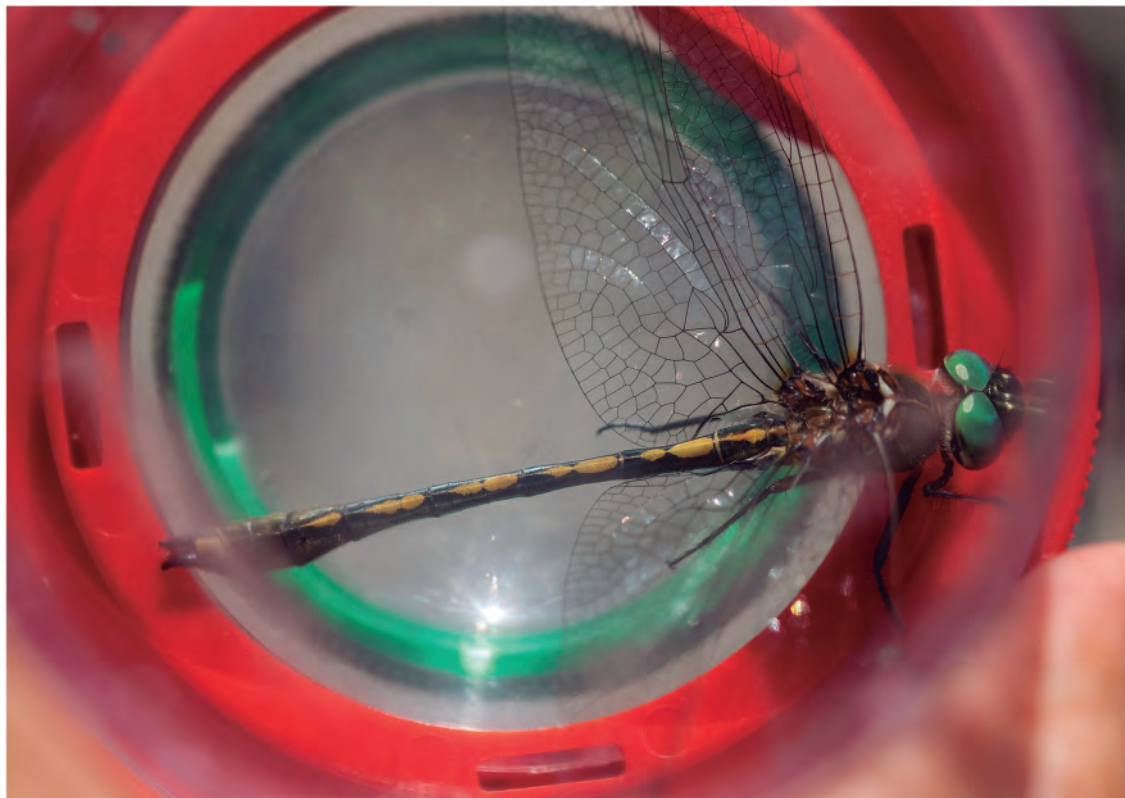
g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Masclé i femella. Aquesta última amb el particular color verd brillant dels ulls.

Mascles. Abdomen amb taques grogues de diferent mida (a dalt). Mascle patrullant (a baix).

Libèl·lules i parots

Libellula i *Orthetrum*

Libèl·lula quadrimaculada (*Libellula quadrimaculata*). Pot recordar femelles de *Libellula depressa* però els colors són diferents, no tenen bandes antehumerals al tòrax, ni taques als nodes de les ales. El mascle (1a) amb pterostigma llarg i fosc i la femella (1b) amb l'abdomen més eixamplat i apèndixs abdominals llargs. No detectada al municipi.

Libèl·lula ampla (*Libellula depressa*). Bandes antehumerals ben marcades. Mascle (2a): la combinació d'abdomen blau i les taques marrons a la base de les ales és característica d'aquesta espècie i de *Libellula fulva* no trobada de moment al municipi. Sense taques als nòduls de les ales. Femella (2b): apèndixs abdominals curts.

Les libèl·lules petites blaves

F. Libel·lúls

Parot cuanegre (*Orthetrum cancellatum*). Mascle (3a) semblant al mascle de *Libellula fulva* però sense taques a la base de les ales. Els pterostigmes negres i l'extrem abdominal negre els diferencia de les altres espècies d'*Orthetrum*.

Parot blau (*Orthetrum coerulescens*). Bandes antehumerals blanques i els pterostigmes grocs dels mascles i de les femelles ajuden a diferenciar-les de les altres espècies d'*Orthetrum*. Mascle (4a): ulls i abdomen de color blau. Femella (4b): color bru daurat, i el segment abdominal S8 poc eixamplat ventralment.

Parot pruinós (*Orthetrum brunneum*). Absència de bandes antehumerals blanques al tòrax i els pterostigmes petits de color bru vermellós. Mascle (5a): part superior del tòrax de color blau com l'abdomen. Femella (5b) amb el segment S8 eixamplat ventralment. Color general marró pàl·lid.

Libèl·lula ampla

Libellula depressa Linnaeus, 1758

Femella

Mascle

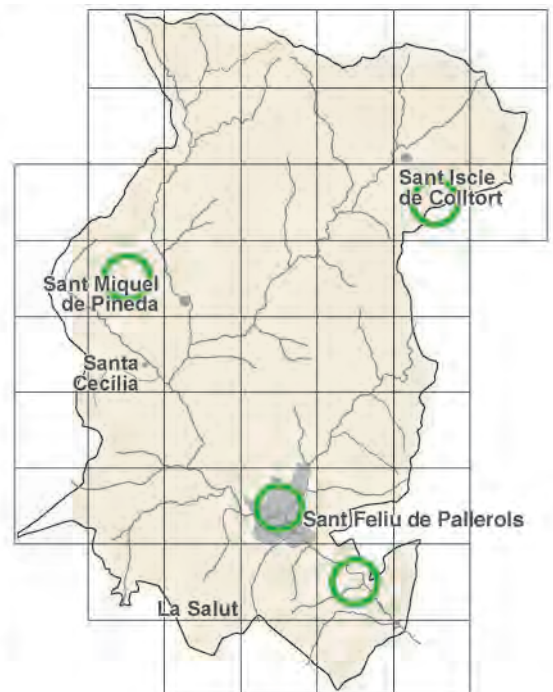
Mascle: llarg 46-52 mm i ample 76-82 mm
Femella: llarg 44-49 mm i ample 78-80 mm

Mascles i femelles presenten bandes antehumerals ben marcades. En els mascles la combinació d'abdomen blau i taques marrons a la base de les ales és característica d'aquesta espècie i de *Libellula fulva* no trobada al municipi. Sense taques als nòduls de les ales. Femelles (2b): apèndixs abdominals curts.

És una espècie d'aigües estagnants assolellades, des de petites basses de reg i tolls artificials, fins a estanys o repeses de rius i rieres, encara que no hi hagi vegetació.

Explora territori i apareix en diferents punts d'aigua. És habitual veure els mascles patrullant les masses d'aigua defensant el seu territori davant d'altres mascles o vigilant-lo des de la seva talaia.

Molt poca presència al municipi.

g f m a m j j a s o n d

Libèl·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Els mascles (a dalt) vigilen el seu territori des de talaies. Les femelles (a baix) tenen l'abdomen més ample.

Parot cuanegre

Orthetrum cancellatum Linnaeus, 1758

Femella

Mascle

Mascle: llarg 44-51 mm i ample 75-78 mm
Femella: llarg 74-75 mm i ample 45-50 mm

El mascle se sembla al de *Libellula fulva* però sense taques a la base de les ales. Els pterostigmes negres i l'extrem abdominal negre els diferencia de les altres espècies d'*Orthetrum*.

Es troba principalment en basses poc profundes de diferent mida i no defuig els trams tranquils de rius o rierols amb vegetació natural. Li agrada colonitzar nous espais com basses artificials, piscines abandonades, pous i safreigs.

L'única localitat on ha estat detectada és en una piscina naturalitzada amb vegetació palustre i aigua natural.

g f m a m j j a s o n d

Libel·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Els mascles vigilen el seu territori i són molt agressius amb altres exemplars de la seva o d'altres espècies.

Masclle i còpula al terra.

Masclé i femella, aquesta presenta una coloració ben diferent que el mascle, tota groga amb dues línies negres.

Parot blau

Orthetrum coerulescens Fabricius, 1798

Femella

Mascle

Mascle: llarg 41-45 mm i ample 62-64 mm
Femella: llarg 41-42 mm i ample 65-66 mm

Les bandes antehumerals blanques i els pterostigmes grocs dels mascles i de les femelles ajuden a diferenciar-les de les altres espècies d'*Orthetrum*. Els mascles tenen els ulls i l'abdomen de color blau. Les femelles, en general, són de color bru daurat i tenen el segment abdominal S8 poc eixamplat ventralment.

No és una espècie exigent quant a la qualitat de l'aigua. Sembla que es troba millor en aigües amb corrent feble i força vegetació.

La podem observar bé al municipi en creixenars i jonqueres de trams del riu Brugent, sovint descansant sobre la vegetació aquàtica.

g f m a m j j a s o n d

Libel·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Mascles amb bandes antehumerals clares i pterostigmes grocs identificatius.

Dos mascles. A baix, forma més pruïnosa sense bandes antehumerals, però amb pterostigmes llargs i grocs.

Masclle, amb bandes antehumerals clares ben visibles a sobre del tòrax i còpula (a baix).

Parot pruinós

Orthetrum brunneum Fonscolombe, 1837

Femella

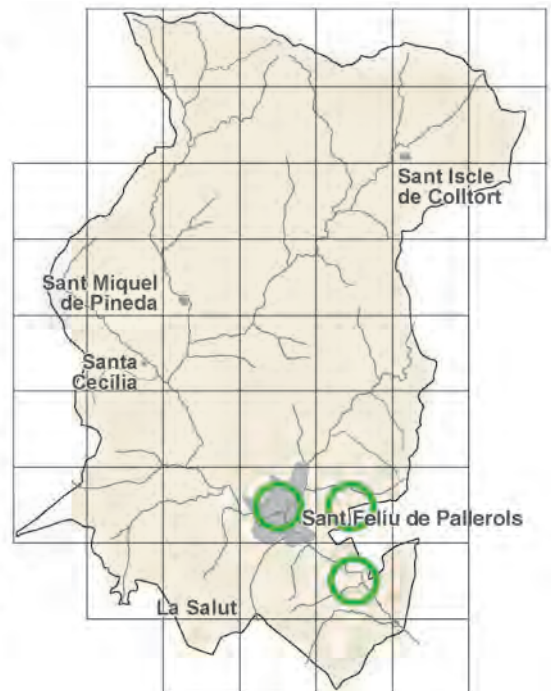
Mascle

Mascle: llarg 40-46 mm i ample 64-76 mm
Femella: llarg 43-45 mm i ample 68-75 mm

L'absència de bandes antehumerals blanques al tòrax i els pterostigmes petits de color bru vermellós caracteritzen ambdós sexes. El mascle presenta la part superior del tòrax i l'abdomen de color blau. La femella té el segment S8 eixamplat ventralment. Color general marró pàl·lid.

És una libel·lula generalista que prefereix els rius amb corrents moderats, poc profunds i assolellats però que, de tant en tant, apareix en ambients d'aigua estancada. Els rius amb rocams exposats, còdols i amb vegetació són ún habitat on se la pot observar.

Del gènere *Orthetrum*, és l'espècie que trobem més sovint al municipi.

g f m a m j j a s o n d

Libel·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Dos mascles. Sense bandes antehumerals clares i pterostigmes petits de color bru vermellós.

Còpula al terra i mascle. El tòrax blau pàl·lid uniforme.

Masclé i femella. En la fotografia de baix s'observa el característic eixamplament ventral del segment S8.

Pixavins, sagnador escarlata i pipa vinosa *Sympetrum*, *Crocothemis* i *Trithemis*

Pixaví sanguini (*Sympetrum sanguineum*). Potes completament negres. Mascle (1): pterostigma marró vermellós. Abdomen vermellós viu, cintura marcada als segments S3-S5. Femella: coloració general groguenca.

Pixaví nervat (*Sympetrum fonscolombii*). Mascle (2a): ales posteriors amb taca safranada però variable. Ulls marrons rogencs amb la part inferior blava. Potes negres amb ratlles longitudinals grogues. Femella (2b): coloració general groguenca.

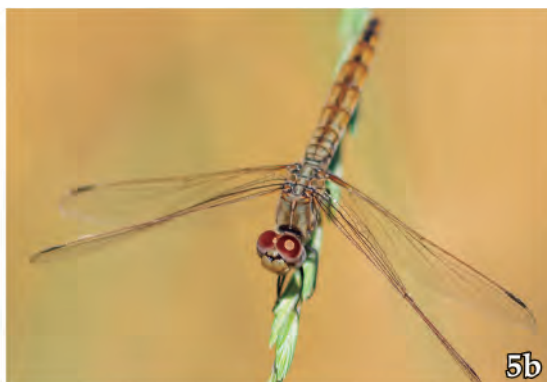
Pixaví estriat (*Sympetrum striolatum*). Potes negres ratllades longitudinalment de color groc i taca safranada poc estesa o absent. La meitat inferior dels ulls d'un color verd groguenc pàl·lid. Mascle (3a): laterals del tòrax grocs i marrons amb dues franges grogues separades per una de vermellosa. Femella (3b): coloració general groguenca.

Les libèl·lules petites vermelles

F. Libel·lúls

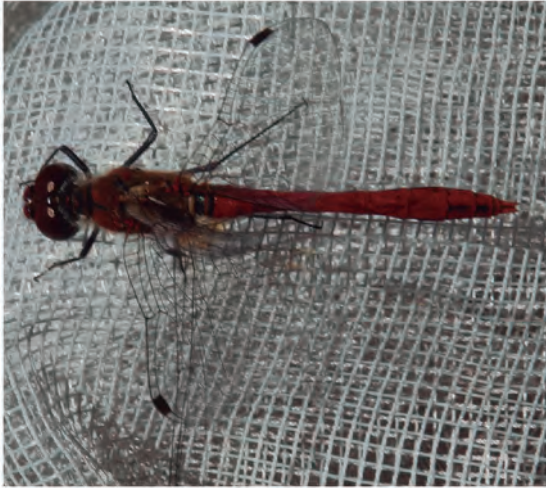
Sagnador esarlata (*Crocothemis erythraea*). Mascle (4a): inconfusible pel seu color vermell intens i l'abdomen aplanat. Femella (4b): més difícil d'identificar, es pot confondre amb altres femelles de *Sympetrum*. Cal fixar-se en la franja blanca del tòrax entre la inserció de les ales.

Pipa vinosa (*Trithemis annulata*). Mascle (5a): molt fàcil d'identificar amb l'abdomen pruinós de color violat i la taca safranada a la base de les ales. Femella (5b): més complicada d'identificar, cal detectar les taques marronoses dels laterals del tòrax que s'extenen fins a l'S1-S3.

Pixaví sanguini

Sympetrum sanguineum Müller, 1764

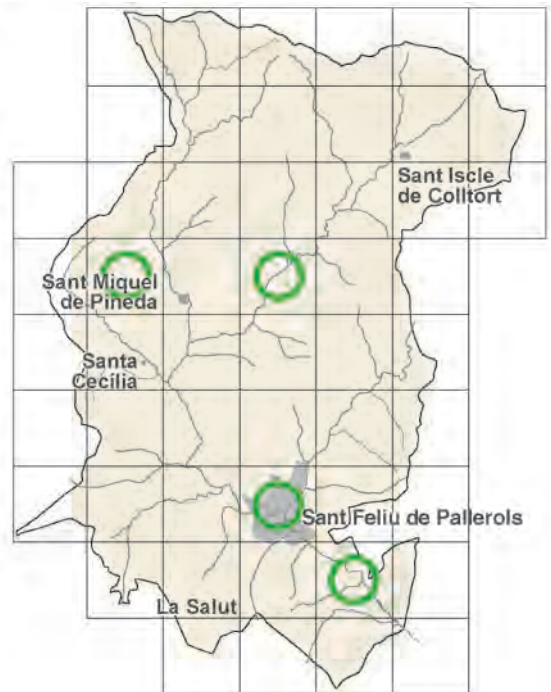
Mascle

Mascle: llarg 36-38 mm i ample 60-62 mm
Femella: llarg 35-39 mm i ample 61-62 mm

Les potes completament negres la diferencia de les altres espècies similars d'aquest grup. Les ales del mascle presenten taques safranades de mida variable a la base, i el pterostigma marró vermellós. L'abdomen, vermellós viu, presenta una cintura marcada als segments S3-S5. La femella té una coloració general groguenca.

Libel·lula exigent quant a qualitat d'hàbitat que només hem pogut observar en trams de riu amb represa, amb una vegetació de ribera ben conservada i espais adjacents inundables no degradats. La compactació del sòl dels marges de zones humides perjudica molt aquesta espècie.

Detectada de manera dispersa i escasa al municipi.

g f m a m j j a s o n d

Libel·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Mascles amb el color vermell intens i l'estretament de l'abdomen en els segments S3-S5.

Pixaví nervat

Sympetrum fonscolombii Selys, 1840

Femella

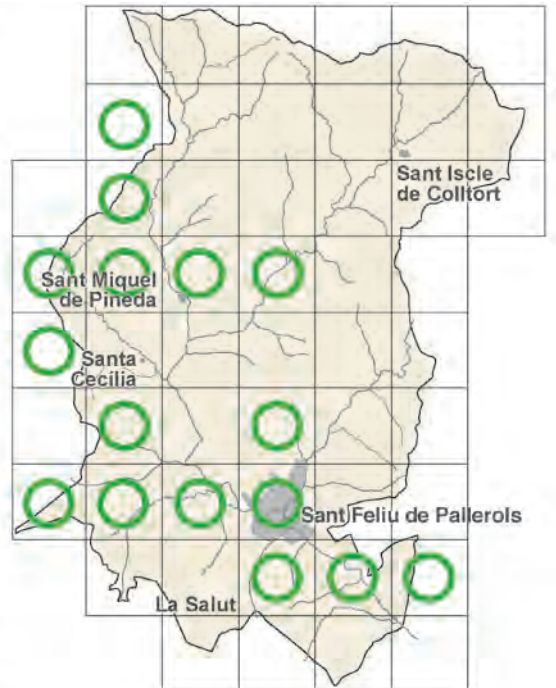
Mascle

Mascle: llarg 33-42 mm i ample 53-63 mm
Femella: llarg 30-40 mm i ample 56-63 mm

El mascle presenta ales posteriors amb una taca safranada, ulls marrons amb la part inferior blava i potes negres amb ratlla longitudinal groga. La femella, en general, és de color groguenc.

Espècie molt adaptable i pionera en diferents tipus d'hàbitat. Es reproduïx en ambients assolellats d'aigües estagnants permanents o temporals com basses, sovint eutrofitzades; i també les aigües de corrent molt feble dels rius.

Probablement és l'espècie més comuna de l'ordre dels anisòpters a Sant Feliu de Pallerols, encara que la majoria dels exemplars, i especialment les femelles, romanen molt de temps lluny dels punts d'aigua on és més fàcil detectar-les. Les femelles s'observen sovint en camps i prats del municipi, habitualment descansant a la part superior d'alguna planta.

g f m a m j j a s o n d

Libel·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Femella i mascle. Potes negres, ratlles grogues i ulls vermells-marrons per sobre i blau per sota.

Mascles. La mida de la taca safranada de les ales posteriors depèn del grau de maduresa de l'exemplar.

Femelles. Una altra característica de l'espècie és que bona part de la venació alar és vermel·losa.

Pixaví estriat

Sympetrum striolatum Charpentier, 1840

Femella

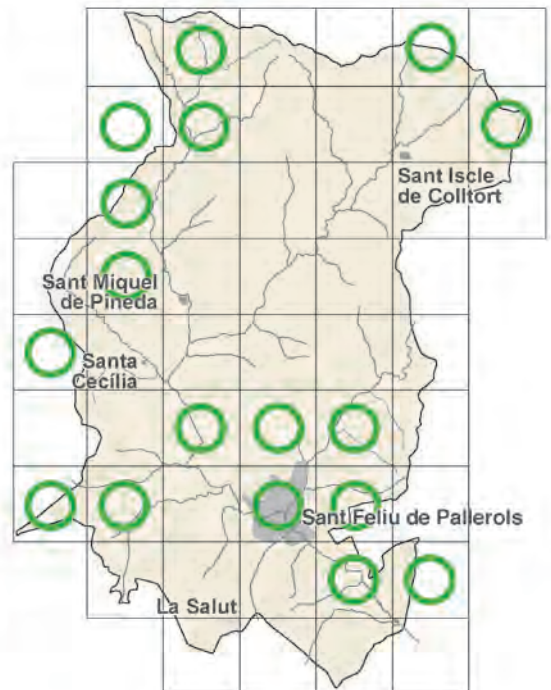
Masclle

Masclle: llarg 32-43 mm i ample 50-63 mm
Femella: llarg 32-42 mm i ample 50-63 mm

Potes negres ratllades longitudinalment de color groc i taca safranada poc estesa o absent a les ales. La meitat inferior dels ulls és d'un color verd groguenc pàl·lid. El masclle té els laterals del tòrax grocs i marrons amb dues franges grogues separades per una de vermellosa. La femella, en general, és de color groc.

Igual que *S. fonscolombii*, *S. striolatum* és una espècie poc exigent quant a hàbitats; es pot trobar en medis d'aigües estancades (basses, estanys de diferent mida, embassaments) però també en aigües corrents lentes (rius, rierols) amb vegetació a les vores.

Al municipi la trobem sovint i força abundant.

g f m a m j j a s o n d

Mascles. Les ales sense zones safranades i amb taques laterals grogues al tòrax entre franges vermelloses.

És una de les espècies més abundants en basses i rius a partir de finals d'agost fins a novembre.

La part inferior dels ulls és d'un color verd groguenc pàl·lid en els adults (a dalt) i més intens en els joves (a baix).

Les postes d'ous es realitzen en tàndem, de manera que la femella submergeix repetidament l'abdomen a l'aigua.

Sagnador escarlata

Crocothemis erythraea Brullé, 1832

Femella

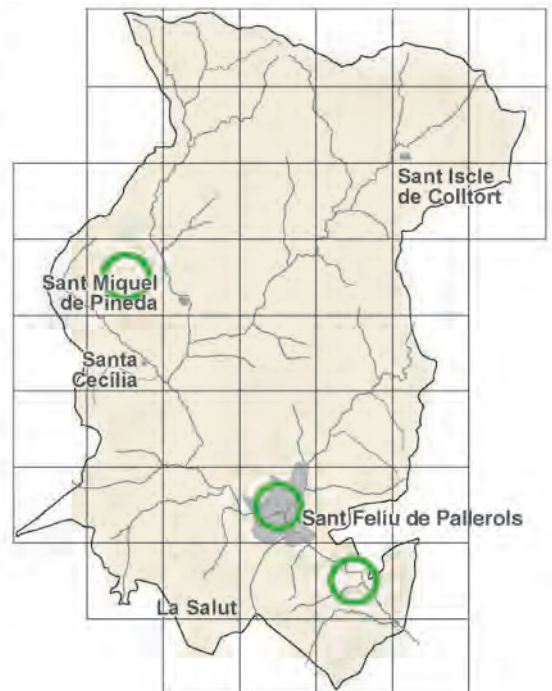
Mascle

Mascle: llarg 36-50 mm i ample 54-70 mm
Femella: llarg 60-64 mm i ample 38-48 mm

El mascle és inconfusible pel seu color vermell intens i l'abdomen aplanat. La femella és més difícil d'identificar i es pot confondre amb altres femelles de *Sympetrum*. Cal fixar-se en la franja blanca en el tòrax, en la inserció de les ales.

Forma part del grup d'espècies de libel·lules poc exigents quant a hàbitat. Prefereix les aigües ben assolellades estagnants i eutròfiques com basses, tolls, sèquies, rescloses i zones amb aigua estancada de rius amb poc corrent, així com estanys amb força vegetació subaquàtica.

Espècie molt comuna al municipi i que hem trobat sovint.

g f m a m j j a s o n d

Libel·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Masclle de color vermell viu i abdomen aplanat (a dalt). Femella en posició d'obelisc un dia de calor (a baix).

Mascles. De perfil s'observa l'abdomen aplanat (a dalt). Posició característica de molts libel·lúlids (a baix).

Còpula (a dalt) i mascle amb les ales sostingudes de manera característica i l'abdomen eixamplat (a baix).

Masle amb poca extensió de color vermell a les ales (a dalt) femella (a baix) i masle en posició d'obelisc (dreta).

Pipa vinosa

Trithemis annulata Palisot de Beauvois, 1805

Femella

Mascle

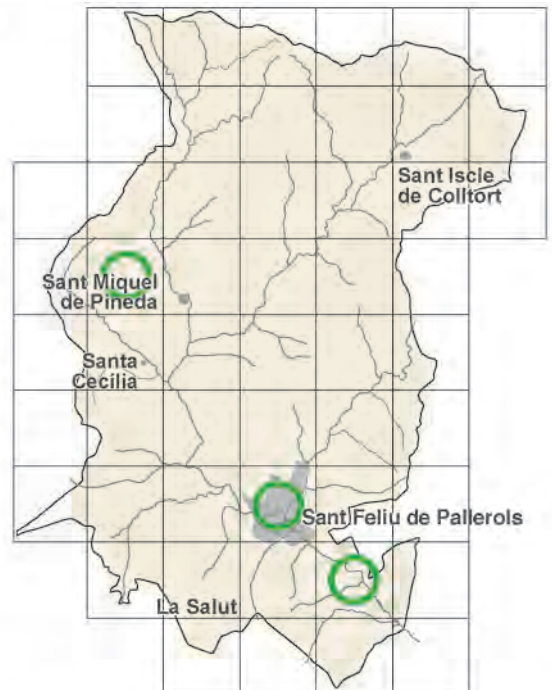
Mascle: llarg 38-47 mm i ample 59-68 mm
Femella: llarg 39-42 mm i ample 61-65 mm

El mascle és molt fàcil d'identificar per l'abdomen pruïnós de color violat i la taca safranada a la base de les ales. La femella és més complicada d'identificar, cal detectar les taques marronoses dels laterals del tòrax que s'extenen per l'abdomen fins a l'S1-S3.

Es troba en aigües ben assolellades, de baixa qualitat, eutrofitzades i artificials, especialment aigües estanyades (basses) i de poc corrent (canals i rescloses de rius).

L'hem observat poques vegades al municipi.

El mascle defensa el territori des d'una talaia, sovint adoptant una postura d'obelisc per evitar sobreescalfar-se amb el sol.

g f m a m j j a s o n d

Libel·lules i espiadimonis de Sant Feliu de Pallerols

Mascles: en posició d'obelisc per evitar sobreescalfar-se en les hores de més calor (a dalt) i de perfil (a baix).

Femelles. Es poden observar els laterals grocs del tòrax amb les sutures que les separen de color negre.

Bibliografia

- Dijkstra, K.D. & Lewington, 2006. *Field Guide to the Dragonflies of Britain and Europe*. British Wildlife Publishing, Gillingham.
- Grand, D. & Boudot, J.-P. 2006. *Les Libellules de France, Belgique et Luxembourg*. Parthenope Collection.
- Grand, D.; Boudot, J.-P. & Doucet, G. 2014. *Cahier d'identification des Libellules de France, Belgique et Suisse*. Biotope, Meze.
- Lockwood, M. 2007. Una primera aproximació a la riquesa específica dels odonats del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 73: 71-83.
- Lockwood, M. 2007bis. Els odonats del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. *Annals de la Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural*, 2: 49-53.
- Lockwood, M. & Oliver, X. 2007. Les libèl·lules de la Garrotxa. *Monografies de Patrimoni Natural*, 1. Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural. Olot.
- Maravalhas, E. & Soares, A. 2013. *As Libélulas de Portugal*. Booky Publisher.
- Martin, R.; Maynou, X.; Lockwood, M.; Luque, P.; Garrigós, B.; Vilasís, D.; Escolà, J.; Garcia-Moreno, J.; Oliver, X.; Batlle, R.M.; Palet, J.; Sesma, J.M.; Rodríguez, M.; Müller, P. & Piella, Ll. 2016. *Les libèl·lules de Catalunya*. Brau Edicions.
- Oliver, X. 2012. Primeres dades sobre les comunitats d'odonats (Insecta: Odonata) de la Garrotxa. *Annals de la delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural*, 5 (2012): 67-78.
- Oliver, X. 2021. Evolució de les comunitats d'Odonats (Insecta: Odonata) dels paratges de la Moixina (La Garrotxa, Catalunya). *Annals de la delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural*, 10 (2021): 67-78.
- Oxygastra, Grup d'estudi dels Odonats de Catalunya, 2021. <http://www.oxygastra.org/>

Índex alfabètic de les espècies

A

<i>Aeshna cyanea</i>	128
<i>Aeshna mixta</i>	134
Alaestès petit	63
<i>Anax imperator</i>	138
<i>Anax parthenope</i>	127

B

<i>Boyeria irene</i>	144
----------------------	-----

C

<i>Calopteryx haemorrhoidalis</i> subsp. <i>haemorrhoidalis</i>	42
<i>Calopteryx haemorrhoidalis</i> subsp. <i>occasi</i>	47
<i>Calopteryx virgo</i>	54
<i>Calopteryx xanthostoma</i>	50
Cavallet d'hivern comú	70
<i>Ceragrion tenellum</i>	106
<i>Chalcolestes viridis</i>	64
<i>Coenagrion mercuriale</i>	76
<i>Coenagrion puella</i>	84
<i>Coenagrion scitulum</i>	88
<i>Cordulegaster boltonii</i>	150
<i>Crocothemis erythraea</i>	202

D

Damisel·la blava	54
Damisel·la enguantada	50
Donzell de ferradura	84
Donzell de trinxant	88
Donzell mercurial	76

E

Emperador blau	138
Emperador menor	127
<i>Enallagma cyathigerum</i>	92
<i>Erythromma lindenii</i>	96
Esparver d'aigua	168
Espectre clar	144
Espiadimonis de fanal	128
Espiadimonis tardorenc	134

F

Ferrer cama-roig	106
Ferrer camanegre	110

G

<i>Gomphus pulchellus</i>	156
---------------------------	-----

I

<i>Ischnura graellsii</i>	100
---------------------------	-----

L

<i>Lestes virens</i>	63
<i>Lestes viridis</i>	64
Libèl·lula ampla	174
<i>Libellula depressa</i>	174
Libèl·lula quadrimaculada	172
<i>Libellula quadrimaculata</i>	172
Llantió iberomagribí	100

O

<i>Onychogomphus forcipatus</i>	160
<i>Onychogomphus uncatus</i>	164
<i>Orthetrum brunneum</i>	184
<i>Orthetrum cancellatum</i>	176
<i>Orthetrum coerulescens</i>	180
<i>Oxygastra curtisii</i>	168

P

Parot blau	180
Parot cuanegre	176
Parot pruïnós	184
Passabarrancs comú	150
Patge de copa	92
Pipa vinosa	208
Pixaví estriat	196
Pixaví nervat	192
Pixaví sanguini	190
<i>Platycnemis acutipennis</i>	116
<i>Platycnemis latipes</i>	120
Polaines lívid	120
Polaines ruborós	116
<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	110

R

Rodadits de bassa	156
-------------------	-----

S

Sagnador escarlata	202
<i>Sympecma fusca</i>	70
<i>Sympetrum fonscolombii</i>	192
<i>Sympetrum sanguineum</i>	190
<i>Sympetrum striolatum</i>	196

T

Tallanassos gros	164
Tallanassos petit	160
<i>Trithemis annulata</i>	208

U

Ullblau	96
---------	----

V

Vimetaire occidental	64
----------------------	----

Amb el suport de

**Delegació de
la Garrotxa**
ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural
Filial de l'Institut
d'Estudis Catalans

Oxygastra
Grup d'estudi
dels odonats de Catalunya

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural

Amb el suport de

Diputació de Girona